

# WYROK

## W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy

i (...)

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Jarząbek

Protokolant: st. sekr. sądowy Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 października 2023r. w W.

sprawy E. E.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia (emerytury)

na skutek odwołania E. E.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 21 września 2022r., znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej się E. E. prawo do wypłaty wstrzymanej emerytury za okres od dnia 1 lipca 2022r. do dnia 31 lipca 2022r.

**Sygn. akt VII U 1184/22**

## UZASADNIENIE

E. E. złożyła za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odwołanie od decyzji z dnia 21 września 2022 r. znak: (...) w przedmiocie podjęcia wypłaty emerytury.

W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołująca wskazała, że nie zostało jej wypłacone świadczenie emerytalne za lipiec 2022 r. Cały okres wstrzymania przez ZUS świadczeń odwołującej obejmował lipiec i sierpień 2022 r. We wrześniu wznowiona została wypłata, ale z pominięciem miesiąca lipca. Mając powyższe na względzie odwołująca wniosła o wypłatę świadczenia za lipiec 2022 r. (odwołanie z dnia 19 października 2022 r. k.3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania. Uzasadniając swe stanowisko w sprawie organ rentowy powołał się na art. 128 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazując, że zgodnie z art. 128 ust. 1 tej ustawy na żądanie organu rentowego emeryt lub rencista jest zobowiązany do potwierdzenia własnoręcznym podpisem istnienia dalszego prawa do pobierania świadczeń określonych ustawą.

Następnie organ rentowy powołał się na przepis 128 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i art. 101, w którym wskazano w jakich przypadkach ustaje prawo do świadczenia. Kolejno organ rentowy wskazał, że pismem z dnia 25 listopada 2020 r. odwołująca poinformowała, jaki jest jej aktualny adres zamieszkania i zameldowania. Wobec czego pismem z dnia 15 września 2021 r. i następnie ponagleniem z dnia 5 stycznia 2022 r. organ rentowy wysłał do ubezpieczonej poświadczenie istnienia prawa do pobierania świadczenia pod wskazany przez nią adres. Poświadczenie

to zostało zwrócone przez operatora pocztowego. Organ rentowy w tym miejscu powołał się na przepis art. 134 ustawy o emeryturach rentach z FUS wskazując, że w przedmiotowej sprawie powstały okoliczności uzasadniające zawieszenie prawa do świadczeń lub ustanie tego prawa, a osoba pobierająca świadczenia mimo pouczenia lub żądania organu rentowego nie przedłożyła dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń.

Wobec powyższego decyzją z dnia 1 lipca 2022 r. ZUS wstrzymał wypłatę świadczenia od 1 lipca 2020 r. W dniu 28 sierpnia 2022 r. do organu rentowego wpłynęła korespondencja ubezpieczonej, w której wniosła o przywrócenie wstrzymanego świadczenia i podała nowy adres zamieszkania. Decyzją z dnia 21 września 2022 r. organ rentowy podjął wypłatę świadczenia od 1 sierpnia 2022 r. powołując się na art. 135 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy wskazał na prawidłowość wydanej decyzji i wniosł o oddalenie odwołania (odpowiedź na odwołanie k. 5-6 a.s.).

### ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny:***

E. E. w dniu 28 kwietnia 2015 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. o przyznanie prawa do emerytury. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy decyzją z dnia 13 lipca 2015 r. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2015 r., tj. miesiąca, w którym zgłoszono wniosek (wniosek z dnia 28 kwietnia 2005 r. i decyzja z dnia 13 lipca 2015 r., k. 1 i 87 a. e.).

Odwołująca w 2020 r. przeprowadziła się do Hiszpanii, aby być bliżej córki, która miała pomagać jej zajmować się mężem, wymagającym opieki.

Pismem z dnia 24 sierpnia 2020 r. odwołująca wniosła o przelewanie jej świadczenia emerytalnego na konto bankowe poczynszy od września 2020 r. (pismo z dnia 24 sierpnia 2020 r. k.639 a.r.). Kolejno, pismem z dnia 25 listopada zawiadomiła organ rentowy o zmianie miejsca zamieszkania i wskazała nowy adres zamieszkania na terenie Hiszpanii zaznaczając równocześnie, że wymeldowała się z dotychczasowego miejsca zamieszkania na terenie W.. Jako swój aktualny adres zamieszkania wskazała C. Jupiter 4 pos. 2 izq. (...) P. D.'A., B. Hiszpania.

Organ rentowy pismem z dnia 15 września 2021 r. wezwał odwołującą do wypełnienia formularza „oświadczenie emeryta rencisty zamieszkałego za granicą i istnienia dalszego prawa do pobierania świadczenia”. Pismo to zostało zwrócone do nadawcy z uwagi na nieodebranie przez adresata. Pismem z dnia 5 stycznia 2022 r. wysłano ponaglenie do odwołującej (nieodebrana korespondencja k.724 a.r., pismo ZUS z dnia 5 stycznia 2022 r. k.725 a.r.). Wobec powyższego decyzją z dnia 1 lipca 2022 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury ubezpieczonej od 1 lipca 2022 r. (decyzja z dnia 1 lipca 2022 r. k.727 a. r).

Pismem z dnia 16 sierpnia 2022 r. odwołująca wskazała, że obecnie zamieszkuje z mężem pod adresem P. E. 39, (...) B. B. i załączyła uzupełnione oświadczenie osoby, która mieszka za granicą o prawie do pobierania emerytury (pismo z dnia 16 sierpnia 2022 r. k. 733 a.r.). Organ rentowy decyzją z dnia 21 września 2022 r. podjął wypłatę emerytury odwołującej od dnia 1 sierpnia 2022 r. tj. miesiąca, od którego złożono wniosek (decyzja z dnia 21 września 2022 r. k.741 a.r.). Powyższą decyzję zaskarżyła odwołująca inicjując przedmiotowe postępowanie i domagając się podjęcia wypłaty emerytury lipca 2022r. (odwołanie z dnia 19 października 2022 r. k.3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. W toku postępowania Sąd przeprowadził dowód z przesłuchania ubezpieczonej w charakterze strony celem potwierdzenia okoliczności podnoszonych przez E. E., a także poświadczenia życia ubezpieczonej. Zeznania złożone przez ubezpieczoną jako nie budzące wątpliwości stanowiły podstawę ustalenia stanu faktycznego sprawy.

### ***Sąd zważył, co następuje:***

Odwołanie E. E. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 21 września 2022 r., znak: (...) jako zasadne, podlegało uwzględnieniu.

Ubezpieczona w toku zainicjowanego procesu wносиła o przyznanie jej prawa do emerytury, która została zawieszona w okresie od lipca 2022 r. do sierpnia 2022 r., a następnie wypłacona jedynie za sierpień 2022 r. Nie zostało wypłacone odwołującej świadczenie przysługujące za lipiec 2022 r. Organ rentowy zaś stwierdził, że nie mógł podjąć wypłaty świadczenia od lipca 2022 r., powołując się na przepis art. 135 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1251) zwanej dalej „ustawą”, w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu, z uwzględnieniem ust. 2.

Podstawę prawną wstrzymania emerytury i jej ponownego wypłacania od miesiąca złożenia wniosku o wznowienie wypłaty stanowi art. 128 w związku z art. 134 ust. 1 pkt 2 i art. 135 ustawy. Przepisy te stanowią, że na żądanie organu rentowego emeryt lub rencista jest zobowiązany do potwierdzania własnoręcznym podpisem istnienia dalszego prawa do pobierania świadczeń określonych ustawą. W razie niespełnienia tego wymogu, przepis art. 134 stosuje się odpowiednio. Zgodnie zaś z tym przepisem wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli osoba pobierająca świadczenia mimo pouczenia lub żądania organu rentowego nie przedłoży dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń. Z kolei w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu. Zgodnie z art. 135 ustęp 3 ustawy, jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznawia się poczynając od miesiąca, w którym je wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o jej wznowieniu.

Na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy na żądanie organu rentowego emeryt lub rencista jest zobowiązany do potwierdzania własnoręcznym podpisem istnienia dalszego prawa do pobierania świadczeń określonych ustawą. Nie ulega wątpliwości, że instytucja zawarta w art. 128 ustawy, określana mianem "poświadczenia życia", została wprowadzona do przepisów emerytalnych w związku ze zdarzającymi się w praktyce przypadkami pobierania świadczeń emerytalno-rentowych po śmierci świadczeniobiorcy, np. przez członków rodziny w przypadku wypłaty na konto bankowe albo odbierania świadczenia przez domownika lub osobę upoważnioną, istotnym problemem okazało się bowiem pobieranie świadczeń emerytalno-rentowych za osoby nieżyjące (komentarz do art. 128 ustawy pod red. B. Gudowskiej, komentarz M. Bartnickiego, komentarz K. Kwapisz). Realizacja powyższego przepisu polega na dostarczaniu świadczeniobiorcom przez organ rentowy gotowych formularzy, czyli tzw. poświadczeń życia, które po wypełnieniu powinny zostać zwrócone do organu rentowego. Tryb taki dotyczy zwłaszcza osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe, które zamieszkują za granicą (I. J., K. J.. Prawo, s. 263-264).

Skutkiem niezłożenia poświadczenia życia jest wstrzymanie wypłaty świadczenia na podstawie art. 134 ust. 1 pkt 2 ustawy. Zaznaczyć należy, że w okresie wstrzymania wypłaty świadczenia na powołanej podstawie prawnej nie dochodzi do zawieszenia samego prawa do świadczenia, bo emerytura lub renta nadal przysługuje, a wstrzymanie jej wypłaty ma na celu zapobieżenie jej pobrania przez osobę nieuprawnioną w związku z zachodzącym prawdopodobieństwem śmierci świadczeniobiorcy.

W rozpatrywanej sprawie odwołująca w 2020 r. przeprowadziła się do Hiszpani. W związku z tym poinformowała organ rentowy o zmianie miejsca zamieszkania wskazując na aktualny adres za granicą C. Jupiter 4 pos. (...) P. D.'A. B. Hiszpania. Następnie odwołująca zmieniła miejsce zamieszkania i wskazała, że zawiadomiła o tym organ rentowy, jednak organ rentowy nie otrzymał z nieznanymi przyczyn zawiadomienia o zmianie adresu zamieszkania. Jako aktualny adres zamieszkania odwołująca wskazała P. E. (...) B.- B. Hiszpania. Zakład Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na brak nowego adresu odwołującej przesyłał jej dokument o nazwie „poświadczenie życia i zamieszkania emeryta lub rencisty” na uprzedni adres tj. C. Jupiter 4 pos. (...) P. D.'A. B. Hiszpania.

Wskutek złożonego przez odwołującą wniosku dotyczącego zmiany danych osoby zamieszkałej, organ rentowy na podstawie art. 135 ust. 1 ustawy wznowił wypłatę emerytury od 1 sierpnia 2022 r., która była zawieszona od lipca 2022 r. Zatem w ocenie organu rentowego ubezpieczona nie była uprawniona do świadczenia w miesiącu lipcu 2022 r. co stanowiło oś sporu postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy uznał, że pozbawienie ubezpieczonej wypłaty świadczenia za okres sprzed złożenia wniosku o wznowienie wypłaty - na podstawie art. 135 ustawy emerytalnej, nie jest adekwatne do celu wprowadzenia instytucji wstrzymania świadczenia na podstawie art. 134 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 128 ustawy. Takie działanie organu rentowego nie zapewnia gwarantowanego przez art. 67 ust. 1 Konstytucji prawa do zabezpieczenia społecznego. Ograniczenie konstytucyjnego prawa do emerytury poprzez pozbawienie wnioskodawczyni prawa do wyrównania świadczenia za okres, w którym pozostawała przy życiu, narusza istotę tego prawa. Celem wstrzymania świadczenia jest wyłącznie zabezpieczenie się przed pobraniem świadczenia przez nieuprawnioną osobę trzecią w wypadku śmierci uprawnionej. Skoro wstrzymanie emerytury związane jest tylko z niepewnością co do pozostawania przy życiu świadczeniobiorcy i na wypadek śmierci takiej osoby chodzi o niedoprowadzenie do pobrania świadczenia przez kogoś innego, to taki cel zostaje osiągnięty już przez wstrzymanie wypłaty. Jeśli potwierdzi się śmierć świadczeniobiorcy, to poprzez instytucję wstrzymania z art. 134 ust. 1 pkt 2 ustawy doprowadza do skutku w postaci odmówienia wypłaty świadczenia za nieprzysługujące miesiące. Jednakże, jeżeli świadczeniobiorca żyje, to pozbawianie go wypłaty świadczenia, za okres, w którym istniała niepewność co do pozostawania przy życiu, jest nieadekwatne do zamierzonego celu. Ponadto jak wskazuje się w orzecznictwie Konstytucyjne gwarancje prawa do zabezpieczenia społecznego powodują, że wypłata emerytury zawieszona w myśl art. 128 z związku z art. 101 i 134 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1270) podlega przywróceniu od dnia jej wstrzymania (Wyrok SN z 29.10.2019 r., III UK 347/18, OSNP 2020, nr 11, poz. 126).

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy uznał, że pozbawienie ubezpieczonej wypłaty świadczenia za okres sprzed złożenia wniosku o wznowienie wypłaty - na podstawie art. 135 ustawy, nie jest adekwatne do celu wprowadzenia instytucji wstrzymania świadczenia na podstawie art. 134 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 128 ustawy.

Zdaniem Sądu odwołująca udowodniła w toku postępowania, że nie otrzymała od organu rentowego informacji zobowiązującej do przedłożenia w odpowiednim czasie poświadczenia życia. W świetle art. 135 ust. 3 ustawy, jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznowia się poczynając od miesiąca, w którym je wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż trzy lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o jej wznowieniu. W orzecznictwie sądowym wielokrotnie podejmowano próbę wyjaśnienia pojęcia „błąd organu rentowego”. Przykładowo można wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2011 r. (I UK 94/11), zgodnie z którym określenie „błąd organu rentowego” obejmuje sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniedbania tego organu, każda obiektywna wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców bądź wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Nie ulega wątpliwości, że na gruncie niniejszej sprawy są podstawy do wypłaty ubezpieczonej bezpodstawnie wstrzymanej emerytury. Organ rentowy posiadał bowiem nazwę banku oraz numer rachunku bankowego ubezpieczonej, a brak było przesłanek do uznania, że nastąpił jej zgon - nie wpłynęła do organu żadna informacja z banku lub od rodziny E. E., że ubezpieczona zmarła. Taka niekorzystna, a przyjęta przez organ rentowy wykładnia przepisu 134 ust. 1 pkt 2 powołanej powyżej ustawy, jest sprzeczna z konstytucyjną gwarancją prawa obywatela do przyznanych mu świadczeń z zabezpieczenia społecznego. Mając wiedzę o pozostawaniu ubezpieczonej przy życiu w konsekwencji organ rentowy bezpodstawnie wstrzymał wypłatę świadczeń na jej rzecz, pomimo istnienia podstaw do ich przyznania. Okoliczności te, zdaniem Sądu, potwierdzają, że wstrzymanie wypłaty świadczenia wnioskodawczyni nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, co skutkowało wznowieniem wypłaty poczynając od miesiąca, w którym ją wstrzymano (art. 135 ust. 3 ustawy emerytalnej). Błędem jest bowiem, jak wynika z cytowanych wyżej poglądach orzecznictwa, każda obiektywna wadliwość decyzji niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, czy np. pomyłki. Oznacza to, że przedmiotowe pojęcie obejmuje również

niedopełnienie przez organ rentowy obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt I UK 533/14).

Przenosząc powyższe uregulowania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie w sposób niebudzący wątpliwości, iż wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. W ocenie Sądu z ustaleń poczynionych w oparciu o analizę całego zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie dopełnił należytej staranności w działaniach mających na celu ustalenie wystąpienia przesłanek powodujących wstrzymanie wypłaty świadczeń emerytalnych. Jak wynika to bowiem z akt rentowych wnioskodawczynie, zanim organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury, nie podjął prawidłowych czynności, na podstawie których dokonałby stosownych ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy ocenił, że zasadny był zawarty w odwołaniu wniosek o zmianę zaskarżonej decyzji i uwzględnienie odwołania ubezpieczonej oraz o wypłatę bezpodstawnie wstrzymanej emerytury za okres od dnia 1 lipca 2022 r. do dnia 31 lipca 2022 r.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.